

Raadsvoorstel

Zaaknummer:

Onderwerp

Gôolse democratie

Datum voorstel	Datum raadsvergadering	Bijlagen	Ter inzage
23 maart 2017	11 april 2017		

Aan de gemeenteraad,

0. Samenvatting

De fractievoorzitters hebben aangegeven dat zij werk willen maken van het verbeteren van de betrokkenheid van de samenleving bij de gemeentepolitiek. Een samenleving van "verschillige" mensen die betrokken zijn bij hun gemeente. Daar moet dan ook een "verschillige" gemeenteraad tegenover staan. Een gemeenteraad die er klaar voor is om de signalen uit de bevolking te ontvangen en andersom een bevolking die de weg weet te vinden naar de gemeenteraad.

Dat is makkelijk gezegd, maar moeilijk gedaan. Daarom gaat de gemeenteraad eerst op onderzoek in de samenleving. In gesprek met verenigingen, burgerinitiatieven, andere groepen van mensen die zich samen ergens voor inzetten, om van hen te horen hoe zij die betrokkenheid op een succesvolle manier hebben georganiseerd. Hun ervaringen en suggesties moeten ons helpen om samen kijken hoe we onze Gôolse democratie kunnen verbeteren.

1. Wat is de aanleiding / wat is het probleem?

Het afgelopen jaar is er een groot aantal rapporten verschenen die ingaan op knelpunten die in het functioneren van de lokale democratie worden ervaren.

De rapporten formuleren o.a. de volgende uitdagingen voor de gemeenteraad:

1. Leg en benut de verbindingen met de samenleving beter
2. Zorg dat raadsleden hun vertegenwoordigende rol goed kunnen vervullen
3. Nieuwe/aanvullende kwaliteiten gevraagd van politieke ambtsdragers
4. Groter wordend belang van (regionale) samenwerking
5. Beschikbaar maken van en omgaan met informatietechnologie in bestuur, beleid, democratische besluitvorming
6. Het ambt van raadslid vraagt professionele aandacht: neem tijd , maak ruimte en schep voorwaarden voor professionalisering en ontwikkeling van gemeenteraden/-raadsleden

Ook in Goirle wordt gesignaleerd dat het systeem niet altijd werkt zoals we graag willen, maar dat leidt (nog) niet tot grote problemen.

Een aantal signalen:

- Steeds minder achterban bij politieke partijen (zie o.a. het grote aantal vacatures voor commissieleden)

Ambtelijke bijstand: Berry van 't Westeinde

Zaaknummer

- Teruglopend aantal stemmers bij verkiezingen (opkomst bij gemeenteraad 1999 en 2002 60%, bij gemeenteraad 2010 en 2014 52%)
- Een in de raad breed uitgesproken wens om meer verbinding te leggen met de samenleving
- Zo nu en dan zijn er onderwerpen waarbij de samenleving zelf haar opvattingen bundelt, en een vuist vormt in de richting van de gemeente.

En wat vindt de Goirlese samenleving zelf? De signalen, onder andere via onderzoeken als waarstaatjegemeente.nl, over de gemeente en het bestuur zijn positief. De inwoners geven de gemeente, in vergelijking met andere gemeenten, mooie cijfers. Er staan geen protesterende burgers op de stoep. Maar waarom zien we dan toch een lagere opkomst bij verkiezingen? Vindt men dat het wel goed gaat? Of denkt men dat het allemaal toch niets uitmaakt, omdat "de gemeente" zijn gang wel gaat? Met andere woorden: zijn mensen "verschillig"?

Hoe zorgen we ervoor dat we klaar zijn voor een toekomst waar de verbinding met de samenleving steeds belangrijker wordt?

Wanneer de gemeenteraadsleden in gesprek zijn met inwoners, is de ervaring altijd dat dit gesprek heel erg op prijs wordt gesteld door de inwoners. Ook de raadsleden waarderen deze contacten ten zeerste. Voor dit soort contact zou meer ruimte moeten zijn.

De fractievoorzitters hebben aangegeven dat zij werk willen maken van het verbeteren van de verbinding met de bevolking. Wanneer wij meer "verschillige" mensen in de gemeenschap willen, moet daar ook een "verschillige" raad tegenover staan. Daarmee wordt bedoeld dat de raad er ook klaar voor is om de signalen vanuit de gemeenschap te ontvangen en daar op een zinnige manier mee aan het werk te gaan. Om dit aan te pakken willen wij om te beginnen op onderzoek uit.

2. Wat willen we bereiken?

Wij willen de betrokkenheid van de samenleving bij gemeentepolitiek verhogen. Dat moet op termijn leiden tot onder andere hogere tevredenheidscijfers, meer wederzijds vertrouwen, meer draagvlak voor besluiten, meer ruimte voor initiatieven van (groepen)burgers, meer leden van politieke partijen, meer belangstellenden bij politieke vergaderingen, meer inbreng van burgers bij vergaderingen enzovoorts.

Een algemene indicator is een hoger opkomstpercentage bij de volgende verkiezingen. Wij streven naar een opkomstcijfer boven het landelijke gemiddelde bij de volgende raadsverkiezingen. Meer kennis over, betrokkenheid bij en vertrouwen in de lokale politiek lijkt een belangrijke weg om opkomst te vergroten.

Bovenal willen wij een samenleving die vertrouwen heeft in het gemeentebestuur en waar het bestuur ook op vertrouwt - een samenleving die samen de problemen oplost waar deze voor staat.

Dit traject levert inzicht op in de manier van werken van de gemeente(raad) en hoe wij de samenleving hier beter bij kunnen betrekken. Op basis hiervan kan de gemeenteraad besluiten nemen over aanpassing van de manier van werken.

3. Wat gaan we daarvoor doen?

Het is de opdracht van de gemeenteraad om 'systeemverantwoordelijkheid' te dragen voor de lokale democratie. Om goede besluiten te nemen, maar ook zorg te dragen voor een proceslegitimititeit: dat die besluiten op een zo democratisch mogelijke manier tot stand komen en uitgevoerd worden. Dat de besluiten ook op draagvlak kunnen rekenen.

Maar hoe doe je dat dan goed: "een legitiem proces doorlopen"? In deze tijd die grotendeels ontzuild is en waarin de emoties soms hoog oplopen. Een tijd waarin het vertrouwen in de instituties en gezagsdragers per dag gegund wordt -of niet. En een tijd waarin mensen zich op veel grilliger manieren tot elkaar verhouden, los-vaste netwerken maken, en hoge eisen stellen aan hun gemeentebestuur?

Zo'n tijd vraagt om een zoektocht naar de manier waarop in Goirle de democratie beleefd en gevormd wordt, in al die verschillende netwerken en gemeenschappen, en naar de manier waarop de gemeenteraad, als volksvertegenwoordiger, maar daarnaast ook het college en de ambtelijke organisatie, daar passend op aan zou kunnen sluiten of onderdeel van kan zijn.

Democratische bril

Om te beoordelen hoe democratisch wordt gewerkt, is binnen het project Democratic Challenge van BZK en VNG de democratische bril ontwikkeld.

De democratische bril gaat ervan uit dat er bij besluitvorming op een aantal punten goed moet worden gelet:

- inclusie: Kan iedereen meedoen aan debat, beleid en besluitvorming? Is deze vorm zo toegankelijk mogelijk voor betrokkenen? Worden bijzondere doelgroepen bereikt?
- deliberatie: Worden besluiten genomen na een eerlijk, open gesprek met alle belanghebbenden?
- transparantie: Is het voor iedereen duidelijk hoe het proces in elkaar steekt en hoe besluiten worden genomen? Is dat ook voor de buitenwereld zichtbaar?
- checks & balances: Is tegenspraak goed geregeld (macht en tegenmacht), (hoe) gaat verantwoordelijkheid samen met zeggenschap?
- zeggenschap: Waarover kunnen inwoners meebeslissen? Worden besluiten dichter bij de belanghebbenden genomen?
- democratische vaardigheden: Is de toerusting van de deelnemers op orde, is iedereen voldoende in staat om mee te doen, verantwoordelijkheid te dragen voor het gezamenlijke besluit en de uitvoering ervan?

Onderzoek

De vraag is hoe het met de verschillende democratische punten staat in Goirle. En waar wij het werk van de gemeenteraad kunnen verbeteren, zodat wij beter samenspel tussen gemeenteraad en samenleving krijgen.

Dit kunnen wij niet alleen. Daarvoor hebben we de hulp van de Goirlese samenleving nodig. Voor hen doen we het immers. Het zijn deze mensen die we graag willen bereiken. Zij kunnen ook het best aangeven wat zij nodig hebben, om ons bestuur democratischer te maken.

Het gemeentebestuur (raad, maar wie weet ook college, wellicht aangevuld met ambtenaren) gaat om te beginnen op onderzoek in de Goirlese gemeenschap. We kiezen een aantal thema's en opgaven, zetten een 'democratische bril' op en kijken naar wat er allemaal gebeurt. Bij verenigingen, bij actiegroepjes, op een school, in het café, langs de lijn of in een buurt. Overal waar mensen samenkomen, er verschillende belangen zijn en mensen met elkaar 'eruit moeten zien te komen', is 'democratie' te vinden. Wij gaan op speurtocht. We willen erachter komen wat voor de mensen in Goirle belangrijk is in 'samen eruit komen en samen vooruit komen'. Wat zijn de 'democratische waarden' in Goirle? Wat doe je dan wel, en niet, hoe geef je dat passend vorm? We stellen daarmee de democratische bril scherp op Goirlese manier.

Daarbij hanteren we de volgende uitgangspunten:

- Wat je aandacht geeft, groeit. We kijken dus vooral waar het goed gaat: “waardierend vernieuwen”.
- We werken van A naar B op de manier van B: tijdens dit onderzoek gaan we ook een paar kleinere experimenten aan op het gebied van vorm, gesprek, besluit en zeggenschap. Dit kunnen we later gebruiken in het "normale" werk. Leren door doen!
- We benutten dit onderzoek meteen ook om onze contacten in de gemeenschap te verstevigen. Alleen al daarom is het waardevol.
- We sluiten aan bij wat er allemaal is en vragen of we de energie die aanwezig is, mogen benutten. Denk aan de pers, Fak Lumen, ons verenigingsleven (initiatief KVG, CC, bibliotheek). En we speuren actief naar mensen en initiatieven die mee willen doen en die we misschien nog niet kennen!
- We werken aan de hand van thema's waar mensen zich betrokken bij voelen, waar energie op zit, waar het urgentie heeft voor inwoners.
- We zijn nieuwsgierig en neutraal, en stellen ons oordeel uit. Dat vergt voor de meeste mensen oefening en daarom gaan we dat dus ook oefenen.

Terugkombijeenkomst

Wanneer de raad de gesprekken heeft gevoerd, wordt op basis van de uitkomsten een grote terugkombijeenkomst georganiseerd. Daarbij zijn in ieder geval alle mensen betrokken die mee hebben gedaan aan het onderzoek.

Met de scherpere blik door de voorbeelden die we buiten hebben gevonden, kijken we vervolgens naar ons werk in de raad en de gemeente: kunnen wij de democratische toets van de gemeenschap aan? Waar wel? Dan gaan we dat vieren. Waar nog niet? Dan gaan we daar sleutelen. Dat wordt dan de democratische verbeteragenda van de raad en wellicht ook van college en organisatie.

We vragen mensen uit de gemeenschap om ons hierbij te helpen, ons scherp te houden, en ons te spiegelen. Maar misschien helpt het de inwoners ook wel om wat meer na te denken over hoe we dat dan met elkaar democratisch organiseren, in Goirle. Zo leren we samen en werken we aan wederzijds vertrouwen.

Verandering

Veranderen doen we niet om te veranderen. Het is waarschijnlijk dat wij in onze gesprekken met de samenleving heel veel dingen ophalen die de gemeenteraad inspireren om zaken anders te gaan doen. In cultuur en in structuur.

De bevindingen van de terugkombijeenkomst worden verwerkt in concrete verandervoorstellen, die wij na de zomervakantie in de gemeenteraad gaan bespreken. Op naar een gemeenteraad 3.0!

4. Wat mag het kosten?

Voor dit traject worden kosten gemaakt waarmee in de begroting geen rekening is gehouden. Het betreft kosten voor de externe ondersteuning, facilitaire ondersteuning en communicatie. De kosten worden begroot op € 8.000,00 en voorgesteld wordt dat budget te dekken uit algemene weerstandsreserve.

5. Communicatie en participatie / inspraak

Communicatie en inspraak is de ruggengraat van dit traject.

Bij dit traject wordt samenwerking gezocht met diverse partners in de gemeenschap die met ons in gesprek willen gaan, die ons willen ondersteunen, en die hiervan verslag willen doen.

Wat betreft de communicatie zijn al contacten gelegd met de lokale pers, lokale omroep en Fak Lumen. Partijen die zichzelf al gemeld hadden. Andere partijen zijn van harte welkom om ook aan te sluiten.

Dit hele traject doen wij zo veel als mogelijk in de openbaarheid.

6. Vervolgtraject besluitvorming

Nadat de raad besluit heeft genomen, wordt de verdere voorbereiding in gang gezet:

1. Voorbereiden gesprekken: door de werkgroep die uit de raad is gevormd
2. Themabijeenkomst voor de gemeenteraad over democratische brillen en gesprekstechnieken op 15 mei
3. Gesprekken vinden plaats in de periode 16 mei - 16 juni
4. Verwerken van resultaten van de gesprekken en voorbereiden terugkombijeenkomst (juni-augustus)
5. Terugkombijeenkomst half september
6. De raad besluit over concrete aanpassingen in cultuur en structuur van het raadswerk - oktober - december 2017

7. Fatale beslisdatum

n.v.t.

8. Reactie college

Het voorstel is overeenkomstig de Gemeentewet aan het college voorgelegd zodat het college een reactie kan geven. Het college kan zich vinden in het raadsvoorstel omtrent de Gôolse Democratie. Geadviseerd wordt om de gevraagde middelen te dekken uit budgetten die reeds begroot zijn voor (onderzoeks)uitgaven.

Het budget waar het college naar verwijst betreft het budget van de Rekenkamercommissie. Dit kan niet besteed worden voor andere doeleinden.

9. Voorstel

1. In te stemmen met de aanpak "Gôolse democratie"
2. Voor de uitvoering van deze aanpak een budget ter beschikking te stellen van € 8.000,00 uit de Algemene weerstandsreserve
3. De begroting 2017 dienovereenkomstig te wijzigen.

De agendacommissie,

Mark van Stappershoef, voorzitter

Berry van 't Westeinde, griffier

De raad van de gemeente Goirle;

gelezen het voorstel van 23 maart 2017

gelet op de Gemeentewet;

besluit:

1. In te stemmen met de aanpak "Gôolse democratie"
2. Voor de uitvoering van deze aanpak een budget ter beschikking te stellen van € 8.000,00 uit de Algemene weerstandsreserve
3. De begroting 2017 dienovereenkomstig te wijzigen.

Aldus besloten door de raad van de gemeente Goirle in zijn vergadering van 11 april 2017.

, de voorzitter

, de griffier